

connexions

La ramaderia extensiva i l'animalisme. Sinergies entre dues perspectives per trobar la sostenibilitat

vista prèvia >

La ramaderia és una activitat que els humans duen a terme des de fa milers d'anys. Actualment, es troba qüestionada per les formes en que s'explota de manera intensiva. La ramaderia extensiva, però, planteja una altra forma de gestionar la relació entre humans i animals que pot representar un guany en molts aspectes. Trobar sinergies entre l'animalisme i la ramaderia pot comportar un pas endavant en una direcció positiva.

Just Serra

Veterinari clínic de remugants i cavalls, ramader de boví extensiu ecològic,
i president de la Federació Catalana d'Associacions de Propietaris/es Forestals (Boscat)

justcalders@gmail.com

La relació entre la humanitat i els animals ha existit sempre, ja que compartim els mateixos hàbitats. Des de l'inici de l'espècie humana, els animals van ser objectiu de caça per alimentar-se, una relació que també es basava en la necessitat de defensar-se'n. Més endavant, durant el Neolític, es produeix la fase de domesticació dels animals per a criar-los, per no haver de dependre de la caça. És així com neix la ramaderia extensiva que ha arribat fins als nostres dies.

La ramaderia extensiva no és més que l'aprofitament dels recursos naturals per part dels herbívors domesticats —principalment remugants. Per a l'ésser humà representa l'obtenció d'un aliment d'alt valor nutritiu originat a partir de la pastura. Aquesta cadena alimentària d'herbívors no entra en competència amb l'ésser humà, ja que és capaç d'aprofitar recursos poc digeribles, la pastura, per un omnívor com l'espècie humana. Aquest és un model circular lligat a la majoria d'ecosistemes terrestres i que garanteix l'ús sostenible dels recursos naturals, i que en moltes zones ja és indispensable

per garantir l'equilibri dels nostres hàbitats.

La visió de la relació dels humans amb els animals ha esdevingut variada en les diferents cultures i també al llarg de la història. De la cultura de l'antic Egipte ens han arribat vestigis de la gran importància que es donava al món animal, amb multitud de cossos momificats d'animals que acompanyaven els humans. En la civilització grega i en la romana, també hi ha moltes dèitats relacionades amb animals, i eren comuns en les ofrenes als déus. Si bé des de la cultura judeo-cristiana ha prevalgut una dominància de la humanitat envers els animals, en moltes cultures orientals s'ha establert una igualtat espiritual entre tots els éssers vius. En el budisme, per exemple, el regne animal es considera una continuïtat del món humà, tot i que a un nivell inferior, però s'equipara el patiment de tots els éssers animals vius.

Així doncs, veiem que al llarg dels temps els humans han tingut una relació molt lligada amb els animals, tant espiritual com per a la subsistència de la pròpia espècie.

L'animalisme és un corrent ideològic que defensa els drets dels animals i està en contra de la seva explotació i maltractament.¹ Això inclou des de la producció alimentària fins a l'ús d'animals en espectacles, per a la investigació o per qüestions de moda. Tot i que algunes branques de l'animalisme rebutgen qualsevol tipus d'intervenció humana sobre els animals, es pot considerar que dins del moviment reconeixen que hi ha escenaris on es poden establir models intermedis.

Entre les principals reivindicacions de l'animalisme hi ha promoure alternatives a la producció industrial, especialment a la ramaderia intensiva, fomentar el consum conscient, reduir el consum de productes d'origen animal i triar opcions que prioritzin el benestar animal; i crear consciència social, sensibilitzar la societat sobre la necessitat de relacions més ètiques amb els animals. Així doncs, la relació entre humans i animals va molt lligada a la sostenibilitat del planeta i, evidentment, als models d'alimentació

¹ IEC, *Diccionari de la llengua catalana*.

La ramaderia extensiva i el moviment animalista sovint es perceben com dos pols oposats en el debat sobre la relació entre els humans i els animals

i energètics del present i del futur de la humanitat.

La ramaderia extensiva i el moviment animalista sovint es perceben com dos pols oposats en el debat sobre la relació entre els humans i els animals. Mentre la ramaderia extensiva és una activitat tradicional que posa l'èmfasi en la gestió sostenible dels recursos naturals i en el benestar dels animals de granja, el moviment animalista busca reduir o eliminar l'explotació animal en totes les seves formes. No obstant això, si es desplacen els focus cap als objectius compartits, emergeixen sinèrgies que podrien ajudar a construir models més ètics i sostenibles tant per al medi ambient com per a les relacions entre humans i animals.

La ramaderia extensiva és una pràctica ancestral basada en la cria d'animals en règim de llibertat o semilibertat, sovint en pastures naturals o zones de baixa intensitat productiva. Aquest model es diferencia de la ramaderia intensiva perquè prioritza la qualitat sobre la quantitat i té una sèrie de beneficis clars, com és el cas de la conservació del paisatge i la millora de la biodiversitat.

Mantenint les pastures es controla la vegetació del sotabosc i es redueix consegüentment el risc d'incendis forestals.²

Cal tenir en compte que la ramaderia extensiva a Catalunya pot ser el mitjà més econòmic i efectiu per reduir a curt termini el potencial dels grans incendis a Catalunya. Els recents incendis del gener del 2025 a Califòrnia, als EUA, haurien de fer reflexionar. Estem ignorant la gran amenaça dels *megaincendis*, i el que ha passat als EUA, a Portugal o a Grècia també pot passar a casa nostra. De fet, en l'incendi del 2022 al Pont de Vilomara i Manresa es varen cremar una trentena d'habitatges. Els incendis forestals, a més de ser un problema mediambiental, han passat ja a ser una qüestió de perill per a les persones de primer ordre. En la mesura en què s'ha anat urbanitzant a dins de les masses forestals, la seguretat per a les persones i els animals que hi viuen està amenaçada.

2 ADROVER, «Anàlisi del potencial de la ramaderia extensiva com a eina de prevenció d'incendis forestals en la comarca de la Safor».

I és aquí on la gestió forestal i agro-ramadera poden incidir per salvar vides i béns, i on l'acció silvopastoral adquireix rellevància. Però la mateixa dualitat que trobem entre la ramaderia extensiva i l'animalisme, també la trobem en la concepció de la gestió forestal i la conservació de la natura. La nostra societat, en la mesura que s'ha fet més urbana i s'ha desconnectat del món rural i del sector primari, ha idealitzat la natura defensant una visió de virginalitat i d'intocabilitat,³ deixant l'acció humana fora de l'ecosistema. En aquesta percepció idealitzada del medi ambient es pretén conservar la natura com una foto fixa, ignorant que els nostres ecosistemes estan en evolució contínua, i més en un context d'escalfament global provocat pel canvi climàtic. És també aquesta visió equivocada de l'espècie humana com a intrús en la natura, ja que formem part de l'ecosistema, la que enllaça amb l'argumentari animalista.

En certa manera, sembla com si el sentiment de culpa d'aquesta

3 BOADA, *El planeta, nuestro cuerpo : La ecología, el ambientalismo y la crisis de la modernidad*.

Si es desplacen els focus cap als objectius compartits, emergeixen sinergies entre ramaderia extensiva i moviment animalista que podrien ajudar a construir models més ètics i sostenibles

societat «avançada» que ha destruït tanta natura sota asfalt i ciment s'hagi d'esmenar amb una pretesa protecció de la natura, dels boscos i conreus, que acaba penalitzant el sector primari —com la ramaderia extensiva— que, generació rere generació, ha estat el veritable gestor i conservador del nostre patrimoni natural.

En aquest context de protecció de la natura i d'un ecologisme anomenat «de saló» s'ha instaurat la idea d'una natura a lliure evolució, sense la tutela humana, i que lliga amb el corrent animalista. Aquesta «no gestió» de la natura i dels boscos encara pot agreujar més la crisi ambiental que vivim.⁴

En aquesta visió global i circular dels recursos que s'introdueix en l'animalisme, trobem la contraposició dels diferents sistemes de producció ramadera. D'una banda, hi ha la ramaderia extensiva, lligada als recursos naturals i a la sostenibilitat energètica, alimentària i social, i amb un consum bàsicament local i de

proximitat. Per altra banda, es duu a terme la ramaderia intensiva, un sistema de producció totalment deslocalitzat que utilitza cereals provinents de zones molt distants, amb el que això suposa tant pel transport com pels problemes ambientals que creen al lloc d'origen alguns conreus —per exemple, l'oli de palma o la soja al Brasil. També hem de tenir en compte que una bona part de la producció de la ramaderia intensiva acaba sent exportada—principalment la carn de porcí, però també la del boví— i que està fortament condicionada per la fragilitat dels mercats internacionals.

La diferència d'empremta ecològica és evident comparant els dos sistemes, ja que, a diferència de les granges intensives, la ramaderia extensiva té una petjada de carboni molt inferior, i també un menor impacte en termes de contaminació de terres i aigües. Per últim, en el sistema extensiu, els animals tenen accés a espais oberts i poden expressar els comportaments naturals, de manera que se'n garanteix el bon tracte.

Tot i aquests elements positius que atresora, la ramaderia extensiva també té reptes, com la seva ren-

dibilitat econòmica en un mercat globalitzat i dominat per la producció intensiva. A Catalunya, la ramaderia extensiva d'oví de carn s'ha reduït a més de la meitat en els últims vint anys.⁵ Per això és tan urgent ajudar a la ramaderia extensiva, per la seva gran contribució ambiental i pels grans perills que comporta la seva desaparició. És aquí on es poden establir punts de col·laboració amb moviments com l'animalisme.

Actualment, des de molts àmbits de la societat es demanen les accions necessàries per arribar a una major sobirania alimentària, tant per disminuir la dependència exterior com per una major consciència social, sanitària i ambiental. Tot i així, queda molt camí per recórrer per assolir mínimament aquest objectiu. I és poc viable que s'assoleixi només amb la ramaderia extensiva, si més no, amb els consums de carn per càpita actuals, tot i que en deu anys —període 2013-2023— el consum per càpita de carn ha anat disminuint, un 37% el de vedella, un 19% el de porc, i un 59 % el de xai.⁶

⁴ RESCO DE DIOS, *Ecomitos, Los bulos ecológicos que agravan la crisis ambiental*.

⁵ Vegeu: <www.idescat.cat>.

⁶ CONSELLERIA D'AGRICULTURA, «Consum de

Hem de tenir molt present la disminució dràstica que està patint el pastoralisme en les últimes dècades, sobretot pel que fa als petits remugants

Tot i les diferències de perspectiva, hi ha diversos aspectes en què la ramaderia extensiva i l'animalisme poden treballar conjuntament per assolir objectius comuns:

- Benestar animal: ambdós lluiten per aconseguir un alt nivell de benestar dels animals. Els models extensius, que ofereixen molt bones condicions de vida per als animals, poden ser un pas intermedi acceptat per molts sectors animalistes.
- Sostenibilitat mediambiental: la ramaderia extensiva contribueix a la conservació del medi natural, un aspecte alineat amb la visió animalista d'un món menys explotat i més respectuós amb tots els éssers vius.
- Educació i sensibilització: els ramaders extensius poden col·laborar amb col·lectius animalistes per informar sobre els beneficis d'un consum responsable, destacant les diferències entre producció intensiva i extensiva.

Promoció del consum local i ètic: Tant l'animalisme com la ramaderia extensiva poden fomentar un model econòmic basat en circuits curts de

comercialització i en productes amb un impacte menor sobre el planeta, a diferència de la ramaderia intensiva, que consumeix molta energia i recursos, totalment deslocalitzats i amb un gran impacte ambiental.

Hem de tenir present el món on vivim i les inèrcies i demandes que s'han creat en les nostres societats. Evidentment, el consum de carn mundial actual no es pot cobrir només amb la ramaderia extensiva, i les exigències en benestar animal en la ramaderia intensiva són una constant en la normativa europea. Aquí la UE també entra en una contradicció quan, per una banda, augmenta les exigències als nostres ramaders i, per altra banda, signa tractats com MERCOSUR on l'exigència mediamambiental i de benestar animal és molt menor.

També cal remarcar que hi ha moltes visions en el corrent animalista; per una banda, tenim les que intenten buscar consensos amb el sector primari sense oblidar els seus objectius, però, per l'altra, hi ha col·lectius que són totalment contraris a la ramaderia, sigui quina sigui.

Aquesta visió més extremada s'ha accentuat per l'actual desconexió de la societat urbana respecte del món rural, amb un desconeixement dels orígens, del model econòmic, de la gestió ambiental, de la cultura i les tradicions del nostre país. La visió idealitzada i humanitzada del món animal —que podríem anomenar efecte «Disney»— ha alterat també la percepció de la nostra relació amb els animals. Tots aquests aspectes han portat la nostra societat a modificar les escales de valors dels humans dins del món on vivim, a vegades amb una doble moral, com quan fem el que calgui per un animal abandonat ferit, però ignorem un sensesostre moribund.

En aquest context de complementaritat que pot sorgir entre l'animalisme i la ramaderia extensiva, hem de tenir molt present la disminució dràstica que està patint el pastoralisme en les últimes dècades, sobretot pel que fa als petits remugants. Les causes són socials i principalment econòmiques. Com a societat hem d'entendre que la pèrdua d'aquest sector pot tenir uns efectes molt greus sobre els ecosistemes i és urgent potenciar totes les accions

productes ramaders a les llars de Catalunya».

possibles per revertir aquesta situació.⁷

Tanmateix, el diàleg entre la ramaderia extensiva i el moviment animalista és clau per superar els reptes globals relacionats amb l'escalfament global del canvi climàtic, la seguretat alimentària i el benestar animal. Tot i que poden sorgir desacords, les sinergies potencials entre ambdós models poden conduir a una societat que harmonitzi la producció d'aliments amb la cura del planeta i dels mateixos animals.

La clau està a construir ponts que permetin entendre que, en el camí cap a un món més sostenible, tant els ramaders com els animalistes tenen un paper fonamental. Més que adversaris, podrien esdevenir aliats en la lluita per un futur ètic i respectuós amb tots els éssers vius. ■

■ Bibliografia

ADROVER, Marc F. «Anàlisi del potencial de la ramaderia extensiva com a eina de prevenció d'incendis forestals en la comarca de la Safor» [en línia]. A *Centre desenvolupament rural La Safor*, 2022. Disponible a: <www.cdrlasafor.org>.

ADEA. «Historia del movimiento animalista» [en línia]. Disponible a: <www.blog.pucp.edu.pe>.

BESALÚ I FIGUEROLA, Albert; LÓPEZ I JOVANI, Josep; SIMON I BARTOMEUS, Núria. *Gestió silvopastoral dels boscos mediterranis: el cas del massís de les Gavarres*. Monells: Consorci les Gavarres, 2011.

BOADA, Martí. *El planeta, nuestro cuerpo : La ecología, el ambientalismo y la crisis de la modernidad*. Madrid: Fondo de Cultura Económica, 2009.

CFC. «Introducció a la ramaderia en finques forestals. Cessió de l'aprofitament pastoral». A *Revista Catalunya Forestal*, núm. 127, 2016.

CONSELLERIA D'AGRICULTURA. «Consum de productes ramaders a les llars de Catalunya» [en línia]. Disponible a: <www.agricultura.gencat.cat>.

FUNDACIÓN ENTRETANTOS-PGEP. «La ganadería extensiva, una actividad esencial para nuestra alimentación». A *Cuadernos Entretantos*, núm. 4, 2018.

MINISTERIO ECONOMIA, COMERCIO Y EMPRESA. «Política comercial UE. MERCOSUR» [en línia]. Disponible a: <www.comercio.gob.es>.

RESCO DE DIOS, Víctor. *Ecomitos, Los bulbos ecológicos que agravan la crisis ambiental*. Madrid: Plataforma actual, 2024.

SINGER, Peter. *Liberación animal. El clásico definitivo del movimiento animalista*. Madrid: Taurus, 2018.

7 CONSELLERIA D'AGRICULTURA, «Pla estratègic de la ramaderia extensiva a Catalunya 2021-2030».